

# AZLPEN SIOEN ITEMS 3

Actuele  
pensioeninformatie  
voor klanten van AZL

mei-juni 2018

# IN HO UD



**3**

**Voorstel implementatiewet IORP II ingediend**

**5**

**Verzamelwet Pensioenen 2019 ter consultatie voorgelegd**

**7**

**Uniforme rekenmethodiek en risicohouding**

**11**

**Zorgplicht bij informatie over collectieve waardeoverdracht**

**12**

**Financiering van VPL pensioen: naar heel prudent en weer terug**

**14**

**Kort nieuws**

# Voorstel implementatiewet IORP II ingediend

Op 12 april 2018 heeft minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het voorstel “Wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet op het financieel toezicht in verband met de implementatie van Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (PbEU 2016, L 354)” aan de Tweede Kamer aangeboden. Richtlijn 2016/2341/EU (IORP II) is sinds 13 januari 2017 van kracht en moet op 13 januari 2019 in de Nederlandse wet zijn verwerkt. De richtlijn en het wetsvoorstel bevatten voorschriften van zaken die Nederlandse pensioenfondsen in de praktijk al deden. Toch moet een aantal zaken net een slag anders worden uitgevoerd.

## Governance: sleutelfuncties

Pensioenfondsen moeten over ingevulde sleutelfuncties beschikken. De functie kan bekleed worden door een orgaan of een persoon. Daarbij moet het pensioenfonds zich ervan vergewissen dat voldaan wordt aan het vereiste van deskundigheid en aan het betrouwbaarheidsvereiste. Sleutelfuncties rapporteren materiële bevindingen op hun aandachtsgebied aan het bestuur. Zij moeten het aan de toezichthouder melden als het bestuur geen maatregelen neemt terwijl er een substantieel risico bestaat dat niet-naleving van een significant voorschrift ernstige gevolgen kan hebben voor de belangen van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere belanghebbenden of als er sprake is van een significante inbreuk op een voorschrift.

De sleutelfuncties zijn de interne auditfunctie, de actuariële functie en de risicobeheerfunctie. Een sleutelfunctie kan worden bekleed door een lid van het bestuur. In dat geval moet het betreffende bestuurslid ook aan de Raad van Toezicht of de Visitatiecommissie rapporteren. Hoewel de interne auditfunctie bekend is uit het ‘three lines of defense’ model, schrijven de richtlijn noch het wetsvoorstel toepassing van dat model voor.

De interne audit functie kan niet worden gecombineerd met een andere sleutelfunctie. De actuariële en risicobeheerfunctie mogen daarentegen wel

gecombineerd worden. De actuariële functie mag volgens het wetsvoorstel worden gecombineerd met die van certificerend actuaris.

De Nederlandse wetgever acht uitbesteding van de interne auditfunctie en de risicobeheerfunctie in veel gevallen niet mogelijk. Volgens de wetgever kan de uitbesteding ‘de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop (...) ondermijnen.’ Wel vindt de wetgever uitbesteding van de werkzaamheden voor de beide sleutelfuncties mogelijk.

De Nederlandsche Bank heeft op haar website al aangekondigd deze lijn te zullen volgen.

## ESG

Een pensioenfonds hoeft geen rekening te houden met ‘Environment, Social, Governance’ factoren bij beleggen. Maar bij de risicoanalyse moeten de effecten van ESG worden meegenomen. Het risico van gevolgen voor de waardeontwikkeling van effecten van wetgeving om ESG af te dwingen, hoort daar ook bij. Deelnemers moeten voortaan ook op de hoogte worden gebracht of, en zo ja hoe, het pensioenfonds met ESG rekening houdt.

## UPO

Op het gebied van deelnemerscommunicatie wijzigt ook het een en ander. Gewezen deelnemers krijgen nu eens in de vijf jaar een Uniform

Pensioen Overzicht (UPO). Dat zal na de wetswijziging jaarlijks ter beschikking moeten worden gesteld. Op het UPO moeten voortaan de bijdragen van de werkgever en de deelnemer zelf worden vermeld, de beleidsdekkingsgraad en, bij beschikbare premieregelingen, een uitsplitsing van de ingehouden kosten. Vanaf 2019 moet het UPO het ouderdomspensioen bevatten dat bereikt kan worden met deelname tot de reglementaire pensioenleeftijd. De vermelding hiervan was net facultatief geworden. Vanaf 2020 worden op het UPO ook drie bedragen van het te bereiken ouderdomspensioen vermeld, op basis van een pessimistisch, verwacht en optimistisch scenario. Of daarvoor de pensioenmetafoor wordt gebruikt staat nog niet vast. In het Pensioenregister moeten vanaf 2019 de drie bedragen worden getoond.

## Collectieve internationale waardeoverdracht

Het proces van collectieve waardeoverdracht van een pensioenfonds naar een (premie)pensioeninstelling in een andere Europese lidstaat is met meer waarborgen omgeven.

De Nederlandsche Bank ziet erop toe dat de belangen worden gewaarborgd van degenen waarvan de pensioenwaardes worden overgedragen en van personen waarvan de pensioenen achterblijven (bij uitgaande collectieve waardeoverdrachten), of degenen die al voor de waardeoverdracht deelnamen (bij inkomende collectieve waardeoverdrachten). Voor uitgaande collectieve internationale waardeoverdrachten is voortaan ook de toestemming nodig van het verantwoordingsorgaan, eventueel zonder de werkgeversvertegenwoordiging, of het belanghebbendenorgaan.

## Bevoegdheden Toezichthouders

De Nederlandsche Banken de Autoriteit Financiële Markten mogen gegevens van Nederlandse pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen voortaan



ook doorleveren aan Europese toezicht-houders, zoals EIOPA en ECB, en aan het Europese Parlement in verband met een enquête. Zij mogen dat ook aan de Algemene Rekenkamer en aan het Nederlandse Parlement; aan de laatste in het kader van een parlementaire enquête.

De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten publiceren voortaan ook de bestuurlijke sancties die zij hebben opgelegd.

Zij kunnen dat achterwege laten als de openbaarmaking

- van de identiteit van de pensioen-uitvoerder of een persoon onevenredig is
- de stabiliteit van de financiële markten in gevaar brengt, of
- een strafrechtelijk onderzoek of onderzoek van de toezichthouder naar overtredingen ondermijnt.

#### Vergroting mobiliteit van werknemers

Tegelijk heeft de minister het wetsvoorstel ingediend 'tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met de implementatie van Richtlijn 2014/50/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014

betreffende minimumvereisten voor de vergroting van de mobiliteit van werknemers tussen de lidstaten door het verbeteren van de verwerving en het behoud van aanvullende pensioenrechten (Beu 2014, L 128)'. Deze richtlijn moet op 28 mei 2018 in Nederlandse wetgeving zijn verwerkt. Die datum gaat Nederland niet meer halen. Dit onderdeel van het wetsvoorstel regelt dat een werknemer recht heeft op terugbetaling van de eigen bijdrage, als hij uit dienst gaat voordat hij in een pensioenregeling is opgenomen en er een werknemersbijdrage is ingehouden op zijn loon en is betaald aan het pensioenfonds. Als het een bijdrage is voor een pensioenregeling waarbij hij beleggingsrisico loopt, heeft de werknemer recht op de waarde van de beleggingen.

#### Vervolg

Bij het schrijven van dit artikel wordt de behandeling van het wetsvoorstel voorbereid. Veel zal echter pas duidelijk worden bij het verschijnen van wijzigingen in het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregelingen en het Besluit FTK. In het Besluit FTK worden de sleutelfuncties verder uitgewerkt en in het

Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregelingen worden communicatievoorschriften en beperking van de uitbesteding opgenomen. Bij het schrijven van dit artikel was de inhoud daarvan niet bekend.

#### Opmerking

Volgens de letter van de richtlijn kunnen lidstaten uitbesteding van sleutelfuncties toestaan. Zij zijn daar niet toe verplicht. Daar houdt de Nederlandse wetgever zich aan door uitbesteding weliswaar toe te staan, en daaraan beperkingen op te leggen. Maar de beperking van de uitbesteding van sleutelfuncties is voor sommige pensioenfondsden wellicht problematisch. Dat zou niet hoeven, want de geest van de richtlijn biedt een lidstaat minder ruimte tot beperking van de uitbesteding. Dat blijkt uit de volgende overweging:

*“(61) Het moet IBPV's zijn toegestaan om eender welke activiteit, met inbegrip van sleutelfuncties, geheel of gedeeltelijk toe te vertrouwen aan dienstverleners die namens hen handelen. Bij de uitbesteding van sleutelfuncties of enigerlei andere werkzaamheden moeten IBPV's echter volledig verantwoordelijk blijven voor nakoming van al hun verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn. (...).”*



# Verzamelwet Pensioenen 2019 ter consultatie voorgelegd

**De Verzamelwet gaat het volgende regelen.**

## **Premiebetaling**

De Pensioenwet houdt rekening met betaling per kwartaal. Binnen een maand na afloop daarvan moet een werkgever de premie voor die periode hebben voldaan. De Pensioenwet regelt ook de verschuldigdheid van de premie, als die op langere tijdvakken dan een kwartaal betrekking heeft. Niet geregeld is wat de uiterste termijn is als de premie betrekking heeft op een korter tijdvak dan een kwartaal.

Premiebetaling per maand kan aan de orde zijn als een pensioenuitvoerder op basis van de loonaangifte loongegevens verlangt.

Daarom wordt geregeld dat de premie binnen twee maanden na afloop van de betreffende maand moet zijn voldaan, als de pensioenuitvoerder pensioenen op basis van actuele loongegevens administreert en de premie over een maand verschuldigd is.

## **Variatie ingegane pensioenen**

Bij een opschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd kan er een probleem ontstaan voor degenen met een pensioen dat voor die leeftijd is ingegaan. Met name bij ingegane prepensioenen en overbruggingspensioenen kan er een inkomensgat ontstaan. Om dat gat op te vullen krijgen pensioengerechtigden de mogelijkheid hun ouderdompensioen in hoogte te laten variëren, per de oorspronkelijke AOW-leeftijd waarmee zij rekening hadden gehouden, voordat het pensioen was ingegaan. Ook de Wet op de loonbelasting 1964 zal daarop worden aangepast, zodat gebruikmaking van de extra mogelijkheid tot variatie van de uitkering die al is ingegaan, geen fiscale gevolgen heeft.

## **Advies, goedkeuring overdracht oude kleine pensioenen**

Duidelijk wordt geregeld dat het verantwoordingsorgaan het recht van advies heeft op het beleid om alle kleine pensioenen ontstaan voor 2018 over te dragen. Het belanghebbendenorgaan heeft recht op instemming met dat beleid. Dit wordt geregeld om te voorkomen dat deze organen een recht hebben van advies over of instemming met de overdracht zelf.

De organen hebben geen recht van advies en instemming als het gaat om de overdracht van oude kleine pensioenen naar het pensioenfonds.

## **Afkoop kleine pensioenen 2017**

Volgens de Wet waardeoverdracht klein pensioen komt de mogelijkheid tot afkoop van klein pensioen zonder instemming van de gewezen deelnemer te vervallen op 1 januari 2019. Kleine pensioenen die zijn ontstaan op of na 1 januari 2018 kunnen vanaf 2019 zonder instemming worden overgedragen. Als gevolg daarvan zouden kleine pensioenen die zijn ontstaan in 2017 niet zonder instemming van de gewezen deelnemer kunnen worden afgekocht binnen zes maanden na twee jaar na einde deelnemerschap. De Verzamelwet zal de afkoop van deze pensioenen zonder instemming alsnog mogelijk maken tot 1 juli 2020.

## **Medezeggenschap kleine ondernemingen**

De werkgever van een onderneming die geen ondernemingsraad hoeft in te stellen is verplicht om de personeelsvertegenwoordigers op verzoek informatie over pensioen te geven die zij nodig hebben voor de personeelsvergadering. Heeft de werkgever de informatie schriftelijk, dan moet hij die schriftelijke informatie geven. De werkgever

van een onderneming die geen ondernemingsraad hoeft in te stellen moet het personeel op de hoogste stellen van sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst of uitvoeringsreglement. Heeft de werkgever de informatie schriftelijk, dan moet hij die schriftelijke informatie geven.

## **Informatie bij einde deelname**

Voor het geval van einde van de deelname schrijft de Pensioenwet expliciet bepaalde informatie voor. Door een aanpassing hoeft die informatie niet verstrekt te worden als het pensioen vervalt, omdat het minder dan €2,00 per jaar bedraagt. Dan moet de informatieverstrekking beperkt blijven tot het vervallen van het pensioen.

## **Doorbelasting Pensioenregister**

De Nederlandsche Bank mag het Pensioenregister de aantallen deelnemers per pensioenfonds verstrekken. Het Pensioenregister mag deze gegevens gebruiken voor de doorbelasting van de kosten.

## **Aanwijzing voor werkgevers**

Ook werkgevers hebben verplichtingen op basis van de Pensioenwet. De Nederlandsche Bank krijgt de bevoegdheid om ook hen een aanwijzing op te leggen, als ze een verplichting op grond van de Pensioenwet niet nakomen. De Nederlandsche Bank kon al een boete of last onder dwangsom opleggen.

# Passend en doeltreffend toezicht

Na 10 jaar van uitbreiding van de regelgeving voor de financiële sector en het strakker worden van het toezicht, heeft De Nederlandsche Bank onderzoek gedaan naar de onbedoelde effecten. In het rapport 'Proportional and effective supervision' geeft De Nederlandsche Bank suggesties voor maatregelen om onbedoelde effecten te verminderen.

## Conclusies

Er is volgens De Nederlandsche Bank (DNB) ruimte voor meer maatwerk in toezicht en regelgeving, bijvoorbeeld door een algemene benadering, met extra regels voor grotere instituten. Zo kan de diversiteit in stand worden gehouden. Diversiteit maakt de pensioensector minder kwetsbaar. Financiële instituten geven naar eigen zeggen voldoende aandacht aan risicomanagement en risicostrategie. De regelgeving en het toezicht op dit gebied zien ze als een last. Het heeft wel tot een verbetering in gegevens geleid en meer interactie met de toezichthouder. Het toezicht kan verbeterd worden door na onderzoeken sneller een terugkoppeling te geven die specifiek is voor het soort instituut. Hoewel de financiële instituten veiliger zijn door hogere en strengere kapitaal-eisen, wordt de sector als geheel homogener. Zo verhoogden pensioen-

fondsen hun renterisico als reactie op nieuwe regels. Maar homogeniteit van instituten is volgens DNB een onzeker factor voor financiële stabiliteit.

## Aanbevelingen

DNB doet drie aanbevelingen.

- Geef meer aandacht aan passende regelgeving en toezicht.
- Verminder dubbelzinnigheid en complexiteit in de regelgeving.
- Zorg voor regelgeving en toezicht die diversiteit in de hand werken.

## Voorgestelde acties voor DNB

DNB kondigt aan met guidance te komen voor middelgrote en kleine pensioenfondsen, om tot een invulling te komen die past bij de omvang en complexiteit van het pensioenfonds. Hiermee reageert DNB op de zorg van pensioenfondsen dat ze de bestaande uitbesteding van taken niet kunnen continueren. Het gaat dan met name om de sleutelfuncties die IORP II voorschrijft.

DNB kan de mogelijkheden verkennen om meer te vertrouwen op externe bevestiging van een adequaat functioneren van de interne governance. Het gaat dan om het uitoefenen van toezicht op pensioenfondsen via de partijen aan wie zij werkzaamheden hebben uitbesteed. De mogelijkheid van direct toezicht

door DNB op uitvoeringsorganisaties kan worden onderzocht.

DNB kan lokale inspecties meer over het jaar verspreiden en ze eerder aankondigen.

DNB kan meer tijd besteden aan het delen van goede voorbeelden na thematisch onderzoek en aan het geven van terugkoppeling na lokale inspecties.

Het aantal rapportages dat DNB niet vaak gebruikt kan verminderd worden. DNB kan meer aandacht besteden aan de inhoud van de rapportages dan aan de procedure voor de rapportage.

## Vervolg

Het wachten is op het vervolg.

# Uniforme rekenmethodiek en risicohouding

Sinds de Wet Pensioencommunicatie schrijft de Pensioenwet voor dat het ouderdomspensioen in het Pensioenregister wordt getoond in drie scenario's. De methode hiervoor heeft minister Koolmees gepubliceerd in de 'Regeling van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 13 april 2018, nr. 2018-0000071068, tot vaststelling van de rekenmethodieken voor weergave van ouderdomspensioen in scenario's'.

## Verwacht ouderdomspensioen (Pensioenregister en UPO)

Er zijn twee methoden voor de bepaling van de drie bedragen van het te bereiken ouderdomspensioen:

- de generieke methode; hierbij worden alle pensioenen van alle deelnemers in alle scenario's doorerekend. Van ieder pensioen is het 95% percentiel het optimistische

scenario, het 50% percentiel het verwachte scenario en het 5% percentiel het pessimistische scenario.

- methode 1; hierbij worden op regelingsniveau alle scenario's doorberekend en de verwachte pensioenen met factoren naar drie bedragen omgerekend.

Voor premieovereenkomsten met beleggingen en voor variabele pensioenen geldt de generieke methode. Voor uitkeringsovereenkomsten mag een van beide methoden worden gehanteerd.

De Regeling treedt in werking op 1 juli 2018. Daarmee zijn de methoden vastgesteld. Deze methoden moeten vanaf 1 januari 2019 worden toegepast voor de weergave van te het bereiken ouderdomspensioen in het Pensioenregister en vanaf 2020 op het Uniform Pensioen Overzicht.

## Risicohouding

Pensioenuitvoerders (pensioenfondsen, verzekeraars en premie pensioeninstellingen) met premieovereenkomsten en variabele pensioenen moeten in hun communicatie over de risicohouding een verwacht en een pessimistisch bedrag communiceren. Tot 1 januari 2019 mogen zij dat blijven doen op basis van de huidige toegestane methode. Hierbij worden twee uiterste bedragen getoond waarbinnen het pensioen kan afwijken op basis van twee verwachte rendementen.

Vanaf 1 januari 2019 moeten ze voor de communicatie over de risicohouding de generieke methode hanteren. Zij mogen dat ook al vanaf 1 juli 2018.





De hoofdlijnen  
van een concept  
voor het  
pensioenakkoord



Het concept voor het pensioenakkoord bestaat uit voorstellen om de AOW-leeftijd minder snel te verhogen, vervroegde uitkering, het voorgestelde ambitiepensioen waarbij de doorsnee premie vervalt en een leeftijdsonafhankelijke premie wordt ingevoerd. Voor het afschaffen van de doorsnee premie hebben de sociale partners geen kant-en-klare oplossing. Daarnaast uiten de sociale partners de hoop dat zzp'ers deel gaan nemen aan het tweede pijler pensioen. Wel is een lijst opgesteld met nader uit te zoeken punten.

#### A. Een samenhangend pakket maatregelen rond AOW- en pensioenleeftijd

De één-op-één koppeling van de hogere levensverwachting aan de verhoging van de AOW-leeftijd noemen de sociale partners menselijk en maatschappelijk onhoudbaar. Daarom moet de snelheid van de verhoging omlaag: 66 in 2020 en 67 in 2025. Naar een verdere verhoging van de AOW-leeftijd moet extra onderzoek worden gedaan.

De huidige generatie oudere werknemers moet meer sectoraal en individueel maatwerk kunnen krijgen wanneer langer doorwerken niet meer gaat. Daarbij wordt gedacht aan een aantal opties:

- het faciliteren van eerder opnemen van deeltijdpensioen
- flexibilisering AOW
- maatregelen rond de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). De ruimte die er nu is om het werk deels af te bouwen (generatiepact e.d.) kan dan bijvoorbeeld ook in één keer opgenomen worden (in een kortere periode).

In ruil hiervoor zeggen sociale partners toe om samen met het kabinet te werken aan 'structureel verbeteren van duurzame inzetbaarheid, waarvan onderdeel uitmaakt de inzet op een leven lang ontwikkelen'.

#### B. Introductie van een nieuw pensioencontract: opbouw met optimale collectieve risicodeling

Het contract, zo valt te lezen in het pensioenakkoord, is gebaseerd op het streven een geïndexeerd pensioen te bieden, waarin het ambitieniveau door sociale partners wordt vastgesteld. De

sociale partners zien niets in een pensioenstelsel met individuele pensioenpotten: 'De eerdere verkenning in SER-verband van een meer persoonlijke opbouw van pensioenvermogen met collectieve risicodeling liet uiteindelijk weinig meerwaarde zien ten opzichte van de in 2016 geïntroduceerde verbeterde premiereregeling'. Het voorgestelde contract wordt toegevoegd aan het bestaande palet van contracten: 'Het nieuwe contract is bedoeld, om veel fondsen een aantrekkelijk alternatief te bieden, maar ook bestaande contracten blijven mogelijk'.

#### Maatregelen

- In het arbeidsvoorwaardenoverleg wordt de premie vastgesteld als resultaat van een doelstelling voor een geïndexeerd pensioenuitkering, die periodiek op structurele haalbaarheid wordt getoetst. Daarmee kent het contract het karakter van een premie-overeenkomst.
- De overeengekomen periodieke premies resulteren in voorwaardelijke opbouw, die wordt berekend op basis van de actuele marktrente (met UFR). De marktrente is transparant en niet gevoelig voor parameterrisico. Hiermee wordt voorkomen dat aanpassing van veronderstellingen leidt tot generatie-overdrachten. Een lage rente betekent voor de nieuwe inkoop een lage(re) voorwaardelijke opbouw maar een grotere kans op opwaartse aanpassing (indexatie). Helder is de noodzaak dat een overstap op een nieuw contract een beter perspectief op indexatie kan bieden, ook in de jaren direct na de overstap.
- Pensioenfondsen beleggen het vermogen en ingelegde premies in lijn met de risicobereidheid van het collectief van deelnemers. Alle (toekomstige) deelnemers en gepensioneerden delen gezamenlijk mee in schokken op financiële markten en in de levensverwachting. Dit geldt zowel voor goede als slechte tijden. In goede tijden kunnen de pensioenen (opbouw en uitkeringen) sneller worden verhoogd omdat niet eerst een buffer moet worden gevuld. In slechte tijden wordt er eerder gekort.

- Resultaten op financiële markten (rendement en waardestijgingen en –dalingen) en veranderingen in de levensverwachting worden gespreid verwerkt in de waarde van het opgebouwde pensioen. De nominale zekerheidseisen worden losgelaten teneinde het indexatie perspectief niet onnodig te belemmeren. Sociale partners bepalen de spreidingsperiode, waarbij aansluiting kan worden gezocht bij de continuïteitsrisico's van een sector of onderneming en waarbij schokken op financiële markten en in de levensverwachting (positief en negatief) ieder jaar voor 1/10e deel worden toegekend. Daarnaast zijn andere instrumenten beschikbaar in het beleggingsbeleid om stabiliteit te bieden.
- De beleggingsmix is in beginsel uniform. Door het gespreid toekennen van schokken is er maatwerk in het risicoprofiel: jongere deelnemers dragen meer risico dan oudere deelnemers.
- In tijden met een negatief rendement kan sprake zijn van een tekort. Dit heeft risico's in zich voor draagvlak (binding van toekomstige generaties), en van vergrijzing (als er minder jongeren instromen dragen ouderen een te groot risico) en van discontinuïteit (de levensduur van ondernemingen en sectoren worden korter). Het tekort kan daarom niet te groot worden en ook (mede door Europese regels) niet onbeperkt blijven voortbestaan.
- Het contract kent duidelijke spelregels die op voorhand vastliggen. Dit geldt ook voor de situatie als het tekort groter is dan het maximaal toegestane tekort. Dit zorgt voor transparantie en voorkomt conflicten tussen deelnemers en generaties.
- In de communicatie krijgen deelnemers naast inzicht in hun opgebouwde pensioen ook inzicht in de pensioenambitie waar op wordt gestuurd, alsmede op de vermogensvorming zodat de relatie tussen premie en opbouw inzichtelijk wordt.
- Overgang naar dit contract betekent in beginsel overgang met verleden en toekomst. De regels worden ook van toepassing op de reeds opgebouwde pensioenen. De

transitievoorzwaarden zijn van te voren helder vastgelegd. Dit moet mogelijk en bereikbaar worden gemaakt door wetgeving.

- De collectieve variant van de Wet verbeterde premieregeling, die sinds september 2016 bestaat, is een combinatie van een meer persoonlijke pensioenopbouw met een geleidelijke inkoop in een variabele pensioenuitkering. Ook bij dit contract zal het ambitieniveau door sociale partners worden vastgesteld. Deze contractvorm is toegankelijk voor alle pensioenuitvoerders. Indien sociale partners in bedrijfstakpensioenfondsen hierop overstappen, wordt van de overheid verwacht te borgen dat de verplichtstelling bij de keuze voor dit contract in stand blijft. In het SER-advies zal iets uitgebreider in kunnen worden gegaan op deze al bestaande variant.

### C. Stringente voorwaarden aan afschaffing doorsneesystematiek

De sociale partners komen niet met een uitgewerkte route om de doorsneesystematiek af te schaffen, maar geven een uitgebreide lijst met nader te onderzoeken punten. Daarbij stellen zij voor om een tijdslimiet in te bouwen bij het transitieproces. De overheid dient voldoende fiscale premieruimte beschikbaar te stellen. De door het kabinet gewenste leeftijdsonafhankelijke premie met degressieve opbouw krijgt onder voorwaarden de goedkeuring van de sociale partners, maar daarbij sluiten ze niet op voorhand uit dat de overheid financieel bij zal moeten springen: ‘Voor een transitie naar leeftijdsonafhankelijke premies en degressieve opbouw, zijn gegronde redenen te geven, maar er zijn aan deze transitie ook forse risico’s, kosten en effecten verbonden. Sociale partners zien dit in dit (onderhandelings-) kader als een politiek gegeven en stellen wel stringente voorwaarden aan een eventuele transitie. De kosten, risico’s en effecten dienen vooraf in beeld te zijn en harde afspraken over compensatie en verdeling van de financieringslast moeten vooraf worden gemaakt’.

### D. Verbreding basis onder collectieve aanvullende pensioenregelingen

De sociale partners menen met het voorgestelde pensioencontract een aantrekkelijk alternatief te kunnen bieden voor zzp’ers. Zo denken zij met de afschaffing van de doorsneepremie een belangrijke belemmering weg te nemen. Het moet voor zzp’ers makkelijker worden om zich vrijwillig aan te sluiten bij bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen. Daarnaast moet de werknemer die overstapt naar het zzp-schap aangesloten kunnen blijven bij zijn of haar pensioenfonds. En voor veel sectoren kan een verplichtstelling uitkomst bieden: ‘Centrale sociale partners willen bevorderen dat zzp’ers adequaat pensioen opbouwen. Daartoe maken zij een handreiking voor decentrale sociale partners hoe zij –samen met zzp’ers– de bovenstaande mogelijkheden kunnen benutten en welke stappen daarvoor nodig zijn. In sectoren kunnen sociale partners en zzp-organisaties onderzoeken of en hoe zij de bestaande mogelijkheden, zoals een verplichtstelling of auto enrollment, al dan niet met opt-out mogelijkheid voor zzp’ers en/of variabele inleg, kunnen realiseren voor zzp’ers. Belangrijk is dat er daarvoor draagvlak bij zzp’ers bestaat. Ook om zzp’ers onder de verplichtstelling te brengen, is het nodig dat zzp’ers in de betreffende sector daar in georganiseerd verband aan meewerken. Bij een opt-out regeling lijkt dit eerder haalbaar.’

#### Overig

- De aanpassingen van het stelsel moeten zorgen voor het herstel van vertrouwen van de deelnemers. Daarbij is het nodig dat veranderingen gezamenlijk worden opgepakt en alle aanpassingen en processtappen goed uitlegbaar zijn aan de deelnemers. Communicatie is belangrijk voor het draagvlak onder de veranderingen en moet dus niet het sluitstuk worden van de veranderingen maar een continu en zeer belangrijk aandachtspunt in het gehele proces.

- Het nabestaandenpensioen, premievrije voortzetting en eventuele arbeidsongeschiktheidspensioen zijn belangrijke elementen in ons pensioenstelsel. De collectieve solidaire vormgeving van deze regelingen staat niet ter discussie. In alle contracten blijft de mogelijkheid behouden om deze regelingen op een adequate wijze vorm te geven.
- Pensioen is bedoeld als een levenslange uitkering en dit blijft ook zo. Individueel maatwerk is mogelijk rondom pensioneren door keuzemogelijkheden als deeltijd pensioneren, vervroegen, uitstellen, hoog/laag en uitruil. Aanvullend zal de mogelijkheid van een beperkte lumpsum van (maximaal) 10% op pensioendatum worden toegevoegd, als specifieke invulling van de thans geldende mogelijkheid voor een hoog-laagconstructie.
- Het nieuwe pensioenstelsel is eerlijker en moderner en sluit aan bij de behoefte aan transparantie onder deelnemers en een meer flexibele arbeidsmarkt. De voorgestelde harmonisering van fiscale kaders draagt daar voor een belangrijk deel aan bij, maar er zijn meer uitdagingen, zoals de overdraagbaarheid. In het nieuwe stelsel blijven diverse contractvormen naast elkaar bestaan en daarmee blijven de overdraagbaarheid uniforme rekenregels noodzakelijk. Gezien de aanpassingen is herijking van de rekenregels noodzakelijk waarbij huidige belemmeringen moeten worden weggenomen.
- Het nieuwe contract vergt een nieuwe financiële regelset die recht doet aan het karakter van deze nieuwe pensioenovereenkomst.
- Van de overheid wordt verwacht voorwaarden te scheppen om de overstap ook in de implementatie fase (tussen besluit en realisatie) aantrekkelijk te maken, zodat deze overstap mogelijk is zonder eerst een korting door te voeren.

# Zorgplicht bij informatie over collectieve waardeoverdracht

Op verzoek van een werkgever droeg een verzekeraar collectief de waarde van opgebouwde pensioenen in 2009 over naar een pensioenfonds. Dat pensioenfonds verzorgde de communicatie over de waardeoverdracht. Op basis van die communicatie moesten de betrokken (gewezen) deelnemers bepalen of ze bezwaar zouden maken tegen de collectieve waardeoverdracht van hun pensioenen of niet.

In de brief stond onder andere:

*'De overdracht van uw pensioenaanspraken en pensioenrechten van (verzekeraar) naar (pensioenfonds) heeft voor u geen financiële gevolgen. Er gelden wettelijke beschermingsregels waardoor al uw huidige pensioenaanspraken, dan wel lopende pensioenuitkeringen, zonder verlies van waarde moeten worden overgedragen aan (pensioenfonds).'*

In 2013 en 2014 kortte het pensioenfonds de pensioenen met 6,3% en 0,4%.

## Procedure bij de rechtbank, sectie kanton

Een deelnemer stelt dat hij door het pensioenfonds op het verkeerde been was gezet door de passage in de brief en

stelt dat het pensioenfonds de zorgplicht heeft geschonden door niet te melden dat pensioenen bij een pensioenfonds gekort kunnen worden, wat een verschil is met de pensioenen bij een verzekeraar. Had hij dat geweten, dan zou hij bezwaar hebben gemaakt tegen de waardeoverdracht. Hij vordert ten eerste dat de rechter verklaart dat het pensioenfonds die zorgplicht had, ten tweede vergoeding van de geleden schade en ten derde veroordeling in de kosten van de procedure.

De kantonrechter vond niet dat de deelnemer uit de passage kon afleiden dat zijn pensioen niet gekort zou worden. Ook vond de kantonrechter dat het pensioenfonds niet verplicht was om de deelnemer te waarschuwen dat het pensioenfonds pensioenen mag korten. De deelnemer ving bot bij de kantonrechter.

## Hoger beroep bij het Gerechtshof Den Haag

In het hoger beroep tegen dit vonnis oordeelde het Hof Den Haag dat op het pensioenfonds wel de plicht rustte om de betrokkenen ervan op de hoogte te brengen dat pensioenen gekort konden

worden. De reden voor die plicht was de niet de inhoud van de Pensioenwet, maar het feit dat het pensioenfonds de communicatie op zich had genomen. Het hof was het met de deelnemer eens dat het pensioenfonds niet aan de zorgplicht had voldaan door niet te wijzen op de mogelijkheid van korting van pensioenen door het pensioenfonds. De mogelijkheid van korten is immers een kenmerkend verschil tussen een verzekeraar en een pensioenfonds. Dat berichten over kortingen door pensioenfondsen in de pers verschenen, deed niet ter zake.

Het hof oordeelde dat het pensioenfonds de deelnemer de schade door de korting van het pensioen moest vergoeden evenals de kosten van de procedure.

## Opmerking

Schending van de zorgplicht van goede informatie bij collectieve waardeoverdracht, met schadeloosstelling, kan per saldo gedifferentieerd korten tot gevolg hebben.



Financiering van  
VPL pensioen: naar  
heel prudent en  
weer terug



**Tussen 2004 en 2006 konden werkgevers aan werknemers een toezegging van extra pensioen doen over verleden diensttijd (VPL pensioen). VPL pensioenen hoeven niet in een keer te worden gefinancierd en ook niet evenredig in de tijd te worden opgebouwd en gefinancierd. Financiering moet plaatsvinden in maximaal 15 jaar of tot de eerder gelegen ingangsdatum.**

Bij ontslag hoeft geen opgebouwd deel van een VPL pensioen te worden meegegeven. Het VPL pensioen kan uiterlijk op de ingangsdatum ineens worden gefinancierd. Tot de ingang is er geen sprake van een pensioen waarop de Pensioenwet van toepassing is. Daarom mogen pensioenfondsen van De Nederlandsche Bank (DNB) de reserves die zij voor VPL pensioenen aanhouden en de dekkingen van die reserves niet vermengen met hun overige verplichtingen of dekkingen daarvan.

#### **Optreden DNB**

DNB trad met een beroep op artikel 129 Pensioenwet op tegen pensioenfondsen die uit eigen middelen bijdroegen aan financiering van VPL-aanspraken.

Artikel 129 Pensioenwet bevat voorwaarden voor het verlenen van premiekorting of premierestituties. Omdat het College van Beroep voor het Bedrijfsleven artikel 129 Pensioenwet niet als grond voor dat optreden honoreerde, was dat optreden van DNB zonder succes.

#### **Hulp van de minister**

In vervolg daarop heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 29 november 2017 artikel 4, lid 2 van het Uitvoeringsbesluit pensioenen Sociaal Akkoord 2004 (Besluit) uitgebreid. De uitbreiding regelt dat een pensioenfonds geen VPL-aanspraken uit eigen middelen financiert, tenzij is voldaan aan de voorwaarden voor premiekorting of -restitutie van artikel 129 Pensioenwet. Naar aanleiding daarvan had DNB op 3 april 2018 een Nieuwsbericht en een Q&A geplaatst op de website met voorschriften voor de vaststelling van de bestemmingsreserve en de inkoop van een VPL pensioen.

#### **Wijze van reservering/inkoop**

De vaststelling van de bestemmingsreserve en de inkoop van VPL-pensioen moest volgens DNB plaatsvinden op

basis van inkoopfactoren die vastgesteld zijn op basis van:

- de actuele rentetermijnstructuur;
- de verwachte marktontwikkelingen en
- voor het fonds prudente verzekeringstechnische grondslagen.

Daarnaast gaf DNB aan dat er een opslag voor het vereist eigen vermogen (VEV) in rekening gebracht moest worden bij de inkoop van VPL-pensioen. Als het eigen vermogen van het pensioenfonds lager was dan het VEV, mocht het fonds een ‘dekkingsgraadneutrale’ opslag in rekening brengen. De opslag mocht volgens DNB echter niet lager zijn dan het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV).

#### **Gevolgen**

Voor pensioenfondsen en bij hen aangesloten werkgevers die de reservering van VPL-pensioenaanspraken en inkoop van VPL-pensioenen op een andere manier vaststellen, had de Q&A grote financiële gevolgen. De inkoop van een VPL-pensioen kon hierdoor duurder zijn dan de inkoop van het op te bouwen pensioen in de basispensioenregeling.

#### **Reactie minister**

Tot het verschijnen van de Q&A zijn de meeste jaren van de termijn van 15 jaar verstreken en de laatste inkoop op basis van het Besluit zal in 2022 plaatsvinden. De minister vindt de wijziging van de spelregels door DNB niet aanvaardbaar, omdat die verstrekende financiële gevolgen heeft en zo laat plaatsvindt in de periode van 15 jaar. Daarom zal in het Besluit worden opgenomen dat een pensioenfonds het procentuele VPL-inkooptarief niet lager mag vaststellen dan de verhouding tussen de feitelijke premie voor de basispensioenregeling en de premie die daarvoor actuariel benodigd is in verband met de aangroei van de pensioenverplichtingen. Naar verwachting zal deze wijziging op zijn vroegst in het najaar van 2018 van kracht worden. Met deze openbaarmaking kunnen de pensioenfondsen daarop vooruitlopen.

#### **Q&A DNB**

DNB heeft op 6 juni 2018 de Q&A ‘VPL, dekkingsgraad en financiering VPL-inhaalpensioen per 29 november 2017’ op de brief van de minister aangepast. De aangepaste Q&A bevat een hele uiteenzetting van het karakter van het

in te kopen VPL-pensioen, de bepaling van de technische voorziening en de gevolgen van de verschillende wijzen van berekenen van de inkoop som bij voldoende of onvoldoende solvabiliteit. Van belang is de volgende passage: *‘Dat wil zeggen dat de inkoop van het VPL-inhaalpensioen kan plaatsvinden op basis van een procentueel inkooptarief dat gelijk is aan de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds.’*

Even verderop schrijft DNB echter over de betekenis van de aangekondigde wijziging van het besluit: *‘De wijziging heeft betrekking op een aanvulling waarmee pensioenfondsen, na overleg met hun fondsorganen, op basis van evenwichtige belangenafweging ook na 29 november 2017 een afwijkend inkooptarief mogen vaststellen. Een pensioenfonds mag het procentuele VPL-inkooptarief echter niet lager vaststellen dan de verhouding tussen de feitelijke premie voor de basispensioenregeling en de premie die actuariel benodigd is.’*

Als pensioenfondsen premiedemping hanteren bij de premie voor het pensioen in de basisregeling, mag dat ook bij de inkoop van VPL-pensioen.

# K O RT

## Persoonlijk Europees Pensioen Plan (PEPP)

De PEPP verordening zal behandeld worden in het Europees Parlement. Nederland heeft een aantal gewenste aanpassingen ingediend. De verordening maakt het mogelijk dat pensioenfondsen een PEPP aanbieden. De Nederlandse regering heeft ingebracht dat PEPP geen invloed mag hebben op het Nederlandse stelsel. In dat stelsel mogen pensioenfondsen geen producten aan consumenten aanbieden. PEPP moet per lidstaat een compartiment hebben. Die compartimentering wordt wat Nederland betreft vervangen door een recht op internationale overdracht. De verordening kent communicatievoorwaarden voor de verschillende fasen van PEPP. De Nederlandse regering ziet liever dat de informatie over PEPP aansluit op nationale bepalingen over informatieverschaffing. Een vergunning voor een PEPP zou niet door EIOPA maar DNB gegeven moeten worden. De PEPP verordening kent bepalingen die de Europese Commissie de bevoegdheid geven tot nadere regelgeving. De Nederlandse regering wenst die bevoegdheid te laten verwijderen.



## Organisatie van Openbaar belang

De minister van Financiën, Hoekstra, wil in een besluit ook grote pensioenfondsen als oob aanmerken. Het besluit was op 4 april 2017 tot 1 mei 2017 ter consultatie voorgelegd. De inhoud daarvan hebben we beschreven in Pensioenitems 2017 nummer 3.

Een pensioenfonds is groot als het meer dan € 10 miljard hebben. Het gaat om 15 pensioenfondsen.

Op zich kan de Pensioenfederatie zich vinden in die aanwijzing, maar de plicht van een extra auditcommissie die grotendeels onafhankelijk is, stuit op bezwaren, omdat het verder gaat dan de verplichtingen uit de Wet versterking bestuur pensioenfondsen.

Wellicht dat toevoeging van een onafhankelijk lid aan de auditcommissie die een groot pensioenfonds heeft voldoende kan zijn.

Het is nog onduidelijk wat de minister in het besluit zal gaan opnemen voor de aan te wijzen pensioenfondsen.

## Internetconsultatie concept wetsvoorstel arbeidsmarkt in balans

Het wetsvoorstel beoogt het verschil in arbeidsvoorwaarden tussen payrollers en werknemers van het bedrijf waarvoor beiden werken zoveel mogelijk weg te nemen. In het concept staat voor wat betreft pensioen opgenomen dat payrollers een adequate pensioenregeling moeten hebben, als werknemers in dezelfde soort functie bij het bedrijf waar ze te werk gesteld zijn, of als werknemers in de sector van dat bedrijf een pensioenregeling hebben. Een adequate pensioenregeling kan volgens de wetgever bestaan uit die van het bedrijfstakpensioenfonds waar het payroll bedrijf zich bij heeft aangesloten, of de plusregeling van Stipp.

Daarnaast staat in het concept dat de sectorindeling van bedrijven voor de bepaling van de WW-premie wordt geschrapt. Werknemers veranderen immers steeds vaker van bedrijfstak.

De Pensioenfederatie vraagt zich in haar commentaar af of de invulling van wat een adequaat pensioen is niet aan de sociale partners moet worden overgelaten. De Pensioenfederatie merkt op dat bij de handhaving van de verplichtstelling door verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen de sectorindeling een belangrijk gegeven is. Afschaffing van de sectorindeling voor de WW-premie zou daarom tot een probleem leiden.

## Wet fuserende bedrijfstakpensioenfondsen

De Pensioenfederatie en ook veel Tweede Kamerleden vinden de voorwaarden waaronder fuserende bedrijfstakpensioenfondsen hun vermogens gescheiden mogen houden, niet werkbaar. Van hen mag de regering het wetsvoorstel intrekken.

Het wetsvoorstel bevat ook de mogelijkheid tot shoppen met nettopensioenkapitaal dat bij een pensioenfonds is opgebouwd. Dat onderdeel zou dan ook vervallen. Dat shoprecht zou dan bij een andere wetswijziging moeten worden geregeld.

## Integriteit en belangenverstrengeling

De Nederlandsche Bank gaat wederom aandacht vragen voor het risico van belangenverstrengeling. Pensioenfondsen hebben hun Systematische Integriteits Risicoanalyse meestal op orde, maar DNB zet vragen bij de vertaling ervan naar de praktijk. Aanleiding hiervoor is dat dezelfde personen in meerdere pensioenfondsen bestuurder zijn en dat meerdere pensioenfondsen dezelfde adviseurs hebben. Het risico dat pensioenfondsen hiermee lopen is volgens onderzoekers van DNB dat hierdoor wellicht niet de optimale besluiten genomen worden voor de pensioenfondsen.

## Voortel Wet tijdelijke verlaging disconteringsvoet

De inhoud van deze wet hebben we beschreven in Pensioenitems 2017 nummers 2, 3 en 6. Het initiatiefwetsvoorstel stelt voor de discontovoet waarmee pensioenfondsen hun verplichtingen vaststellen, tijdelijk te verhogen. Volgens de indiener, Tweede Kamerlid Van Rooijen, is de discontovoet door het beleid van de Europese Bank namelijk onnatuurlijk laag. Voor het initiatiefwetsvoorstel is echter geen kamermeerderheid.

## Verzamelwet Pensioenen 2017

De inhoud van deze wet hebben we beschreven in Pensioenitems 2017 nummers 1, 3 en 6.

De Verzamelwet is op 11 april 2018 in werking getreden, met uitzondering van het artikel dat de plicht tot instelling van een Raad van Toezicht regelt voor pensioenfondsen met een vermogen boven €1 miljard. Dat artikel treedt op 1 januari 2019 in werking. Tot dan hebben de betreffende ondernemingspensioenfondsen de tijd om een Raad van Toezicht in te stellen.



## Pensioen voor geëmigreerde deelnemers

Gewezen deelnemers die in het buitenland wonen konden hun pensioenkapitaal niet omzetten in pensioen bij de uitvoerder bij wie het kapitaal verzekerd was, omdat die geen notificatie voor het buitenland had. Internationale waardeoverdracht was ook niet altijd mogelijk, omdat niet in een nieuwe pensioenregeling werd deelgenomen. De Nederlandsche Bank, het ministerie van Financiën, de belastingdienst en het Verbond van Verzekeraars zijn overeengekomen dat het pensioen dat moet worden aangekocht met het pensioenkapitaal, onderdeel is van de pensioenovereenkomst. Omdat de pensioenuitvoerder waarbij het pensioenkapitaal is opgebouwd, uitvoerder is van de pensioenovereenkomst, kan het pensioen ook bij die uitvoerder worden aangekocht met het pensioenkapitaal.

## Consultatie over een rol van medezeggenschap bij maatschappelijk verantwoord ondernemen

Tweede Kamerlid van Weyenberg heeft het 'Voorstel van wet van het lid Van Weyenberg tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met het toekennen van een adviesrecht aan het verantwoordingsorgaan en belanghebbendenorgaan voor het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en een goedkeuringsrecht voor het uitsluitingsbeleid' ter consultatie voorgelegd.

Pensioenfondsen worden volgens het voorgelegde voorstel verplicht om vast te leggen op welke wijze zij met hun beleggingen rekening houden met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (MKMS). Daarbij moeten ze aangeven in welke bepaalde ondernemingen of activiteiten ze niet beleggen. Dat is het zogenaamde 'uitsluitingsbeleid'.

Het voorstel kent een recht van advies toe aan het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan voor het MKMS beleid. De beide organen krijgen een recht om goedkeuring te geven aan het voorgenomen uitsluitingsbeleid.

De statuten dienen een regeling te bevatten voor geschillen over de goedkeuring.

Door het geven van instemmingsrechten en goedkeuringsrechten aan de medezeggenschap, wordt die steeds meer beleidsbepalend. Het gevolg daarvan kan zijn dat de eisen van geschiktheid en betrouwbaarheid ook voor de medezeggenschap gaan gelden.

## De AOW-leeftijd mag minder snel stijgen

Uit de laatste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat de levensverwachting van 65 jarigen minder snel stijgt. Op basis daarvan concluderen actuarissen van de Werkgroep AOW van het Actuariel Genootschap dat de levensverwachting van 18,5 jaar pas in 2025 geldt voor de leeftijd van 67 jaar en niet in 2022 zoals nu in de wetgeving vastligt. Daardoor hoeft de AOW-leeftijd pas vanaf 2025 67 jaar te bedragen.

Dat is in lijn met de wens van sociale partners die staat in het concept voor het pensioenakkoord dat is uitgelekt.

## Colofon

**Uitgever** AZL N.V. / Postbus 4471 / 6401 CZ Heerlen

T 088 - 116 2000 / I [www.azl.eu](http://www.azl.eu)

**Redactie** Maurice Sarton en Jeroen van Wensen.

**Vormgeving/opmaak** Martin Huijnen.

**Fotografie** Shutterstock.com.

*Oude(re) uitgaven van de Pensioenitems en andere publicaties kunt u raadplegen via: <http://www.azl.eu/pensioenkennis/pensioenitems/>*